

Guia docent de l'assignatura "Psicologia Social del Món Contemporani"

2011/2012

Codi: 102601

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	954 Graduat en Psicologia	OB	3	2

Contacte

Nom : Margarita Pujal Llombart

Email : Margot.Pujal@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

Es recomana haver cursat prèviament les assignatures "La dimensió social de la persona" i "Influència social i grups".

Aquesta assignatura juntament amb la de "*Dimensió social de la persona*" de primer i la de "*Influència social i grups*" de segon, són la base que us prepara per a cursar la menció en *Anàlisi i Intervenció Psicosocial* i per a obtenir els coneixements necessaris sobre la dimensió psicosocial de la persona que és present a totes les mencions de psicologia.

Objectius i contextualització

La complexitat i diversitat del món contemporani necessita de perspectives teòriques i eines metodològiques que puguin analitzar els fenòmens socials que tinguin en compte alhora la igualtat de drets i la diversitat social per tal de poder elaborar propostes d'acció concreta que portin a la inclusió social.

En aquesta assignatura es parteix d'una perspectiva interseccional per tal de donar compte i actuar davant dels eixos actuals de desigualtat social que porten a la precarització de la qualitat de vida i al conflicte social.

A partir d'aquestes premisses s'estableixen els següents objectius per l'assignatura:

- Analitzar les problemàtiques del nostre entorn social des de la perspectiva psicosocial.
- Aplicar críticament les eines de la psicologia social per tal d'afrontar aquestes problemàtiques.
- Desenvolupar una perspectiva interseccional que tingui en compte els diferents eixos de desigualtat social (gènere, classe, ètnia, sexualitat, accés al coneixent i la tecnologia, precarització,...)
- Reconèixer la transversalitat del sistema sexe/gènere en la producció de desigualtat.
- Identificar els efectes de desigualtat social en els àmbits de salut, sexualitat, cura, violència, interculturalitat, precarietat i accés a la tecnologia.
- Desenvolupar una perspectiva transversal i transdisciplinària en l'anàlisi dels fenòmens psicosocials contemporanis.

Competències i resultats d'aprenentatge

2048:E05 - Reconèixer la dimensió social de l'ésser humà, considerant els factors històrics i

socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana.

2048:E05.06 - Analitzar i comparar conceptes i processos psicosocials que mostren la dimensió social del comportament individual de la persona.

2048:E05.08 - Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi del comportament de la persona en relació amb la seva pertinença a categories socials i al seu context social.

2048:E05.09 - Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi dels elements que faciliten i obstaculitzen la comunicació social.

2048:E28 - Escoltar activament per poder obtenir i sintetitzar la informació pertinent i comprendre el contingut.

2048:E28.04 - Expressar preguntes i respostes sobre conceptes i processos psicosocials explicats en classe.

2048:E28.05 - Documentar conceptes i processos psicosocials mitjançant la recerca d'exemples en la vida quotidiana.

2048:E29 - Comunicar-se eficaçment, fent ús dels mitjans apropiats (orals, escrits o audiovisuals), tenint en compte la diversitat i tots aquells elements que puguin facilitar o dificultar la comunicació.

2048:E29.06 - Exposar públicament l'anàlisi i els resultats de recerques psicosocials.

2048:E37 - Fer revisions sistemàtiques a partir de la consulta de les diferents fonts documentals en psicologia per a recollir, ordenar i classificar dades i materials de recerca.

2048:E37.04 - Identificar les principals tècniques de recerca d'informació en fonts documentals de la psicologia social.

2048:E37.05 - Utilitzar les tècniques de recerca d'informació en fonts documentals de la psicologia social per a produir diferents tipus d'informes o monografies científiques.

2048:E37.06 - Utilitzar la informació recollida i classificada amb les tècniques anteriors per a reproduir experiències clàssiques de la recerca psicosocial.

2048:G02 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

2048:G02.00 - Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

2048:T06 - Treballar en equip.

2048:T06.00 - Treballar en equip.

2048:T07 - Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.

2048:T07.00 - Aplicar de manera crítica, reflexiva i creativa els coneixements, habilitats i valors adquirits.

2048:T10 - Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.

2048:T10.00 - Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.

Continguts

PART I: SISTEMA SEXE/GÈNERE INTERSECCIONAL, CONSTRUCCIÓ D'IDENTITATS I SALUT

Desigualtats de gènere, tecnologies identitàries, i producció social del cos

Sessió 1: Sistema sexe/gènere interseccional i construcció social d'identitats

Sessió 2: La producció social del cos

Sessió 3: *Salut i biopoder: estudi de casos (dolor, sexualitats no normatives, etc)*

PART II: CRISI DE LA CULTURA DE LA CURA I PRECARITZACIÓ

Cultures de la cura-crisi de la cura

Sessió 4: *Cultures de la cura/crisi de la cura*

Sessió 5: *Precarietat i subjectivitat postmoderna*

Sessió 6: *Cura i lògiques en la nova organització social de la vida quotidiana*

PART III: VIURE EN LA DIVERSITAT

Viure en la diversitat: tecnologies, gèneres, cultures

Sessió 7: *Diversitat i llibertat tecnològica*

Sessió 8: Diversitat de Gènere

Sessió 9: *Diversitat Cultural*

Metodologia

L'assignatura s'imparteix en grups grans i en grups petits.

Les classes en grups grans són classes magistrals (tipus conferència) mentre que en els grups petits es tracta de classes sobre casos pràctics on predominarà el treball en grup.

Les classes en grups grans es faran en sessions d'1 hora i mitja, una vegada a la setmana, durant 9 setmanes (13,5 hores en total).

Les classes en grups petits es faran en sessions de 2 hores, una vegada a la setmana, durant 12 setmanes (24 hores en total).

Activitats formatives

Activitat	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Anàlisi de casos pràctics	24	0.96	2048:E28.04 , 2048:E37.06 , 2048:E28.05 , 2048:E29.06 , 2048:E37.04
Classes teòriques	13.5	0.54	2048:E05.06 , 2048:E05.08 , 2048:E05.09 , 2048:E28.04
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0.4	2048:T07.00
Tipus: Autònomes			
Elaboració treballs en grup	25	1.0	2048:E05.06 , 2048:T07.00 , 2048:T10.00 , 2048:T06.00 , 2048:E28.04
Elaboració treballs individuals	10	0.4	2048:E05.06 , 2048:T07.00 , 2048:G02.00
Estudi	22	0.88	2048:E05.06 , 2048:E05.08 , 2048:G02.00 , 2048:T07.00
Lectura i anàlisi de text	27	1.08	2048:G02.00 , 2048:T07.00
Recerca de documentació	14.5	0.58	2048:E37.04 , 2048:E37.05

Avaluació

Per a **superar l'assignatura** cal obtenir una nota igual o superior a 5, com a resultat del càlcul de la suma de

les notes obtingudes en les diferents evidències d'aprenentatge (suma de notes proporcionals al valor percentual indicat per a cada evidència d'aprenentatge).

Les 5 evidències d'aprenentatge sumen 11,5 punts com a nota global. Donat que el màxim de puntuació és un 10 (excel·lent), l'evidència d'aprenentatge nº5 és opcional i té la funció específica de permetre pujar nota o bé de re-avaluar alguna de les evidències d'aprenentatge anteriors que no han anat bé o no s'han presentat.

Es considerarà "No presentat" quan una persona presenti menys de 2 evidències d'aprenentatge, sinó s'indicarà la nota que resulti del còmput proporcional del nº d'evidències d'aprenentatge presentades.

Plagi o còpia: si es detecta en alguna de les entregues (treballs sobre casos pràctics o proves escrites) plagi o còpia, l'avaluació d'aquell treball serà 0, i si té lloc més d'una vegada, l'assignatura serà suspesa.

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria (individual, col·lectiva o ambdues)	Via (presencial, virtual o ambdues)
EV1	CAS PRÀCTIC 1	25%	AMBDÓS	COL·LECTIVA	AMBDUES
EV2	CAS PRÀCTIC 2	25%	AMBDÓS	COL·LECTIVA	AMBDUES
EV3	CAS PRÀCTIC 3	25%	AMBDÓS	COL·LECTIVA	AMBDUES
EV4	PROVA TIPUS TEST	25%	ESCRIT	INDIVIDUAL	AMBDUES
EV5	PROVA PREGUNTES OBERTES	15%	ESCRIT	INDIVIDUAL	AMBDUES

Activitats d'avaluació

Activitat	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Informe grupal cas pràctic 1	25%	0	0.0	2048:E05.06 , 2048:E05.08 , 2048:E28.05 , 2048:E37.05 , 2048:T07.00 , 2048:T06.00 , 2048:E29.06
Informe grupal cas pràctic 2	25%	0	0.0	2048:E05.06 , 2048:T07.00 , 2048:T06.00 , 2048:E28.04 , 2048:E28.05 , 2048:E29.06 , 2048:E37.06 , 2048:E37.04 , 2048:E05.08
Informe grupal cas pràctic 3	25%	0	0.0	2048:E05.08 , 2048:E28.05 , 2048:E37.05 , 2048:T06.00 , 2048:T10.00 , 2048:T07.00 , 2048:E37.06 , 2048:E29.06 , 2048:E05.09
Prova escrita individual preguntes obertes	15%	2	0.08	2048:E05.06 , 2048:E05.08 , 2048:E28.05 , 2048:E28.04 , 2048:T07.00
Prova escrita individual tipus test	25%	2	0.08	2048:E05.06 , 2048:T07.00 , 2048:G02.00 , 2048:E05.08 , 2048:E05.09

Bibliografia

Lectures clàssiques sobre sistema sexe/gènere, interseccionalitat i producció d'identitats normatives.

Barral, M^a Jose (2000) Análisis crítico sobre el discurso biomédico sobre sexos y géneros. *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2, 105-116. Monografía: Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia.

Carrasco, Cristina (1999) "Introducción: hacia una economía feminista". A: Carrasco, Cristina (ed.) *Mujeres y Economía. Nuevas perspectivas para viejos y nuevos problemas*. Barcelona: Icaria/Antrazyt.

Fausto Sterling, Anne (2006). "Duelo a los dualismos" y "Sistemas de género: Hacia una teoría de la sexualidad humana". A: *Cuerpos sexuados*. Barcelona: Ed. Melusina. 15-46. 279-304. 2000.

Hooks, Bell (2004). "Mujeres negras. Dar forma a la teoría feminista". A: AA. VV. *Otras inapropiables. Feminismos desde la frontera*. Madrid: Traficantes de sueños, 33-50. 1984.

Izquierdo, M^a Jesús (2010) Las dos caras de la desigualdad entre mujeres y hombres. Explotación económica y libidinal. *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2, 117-129. Monografía: Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia.

Izquierdo, M^a Jesús. (1998). "La producción social de la existencia". A: *El malestar en la desigualdad*. Madrid: Cátedra. 201-226.

Maquieira D'Angelo, Virginia (2001). "género, diferencia y desigualdad". A: Bertrán, Elena, et al. (eds.) *Feminismos. Debates teóricos*. Madrid: Alianza. 127-158 i 167-184.

Pateman, Carole (1996). Críticas feministas a la dicotomía público/privado". A: Castells, Carme (comp.) *Perspectivas feministas en teoría política*. Barcelona: Paidós. 1989.

Pujal, Margot i Amigot, Patricia (2010) El binarismo de género como dispositivo de poder social, corporal y subjetivo *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2, ? Monografía: Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia.

Pujal, Margot i Garcia Dauder, Silvia (2010) Hacia una psicología más igualitaria i transdisciplinar *Quaderns de Psicologia*. Vol 12, 2, ¿ Monografía: Desigualtats de gènere en temps "d'igualtat": mirades des de dins i fora de la psicologia.

Rubin, Gayle (1986). "El tráfico de mujeres. Notas sobre la "economía política" del sexo". *Nueva Antropología*, Vol. 8, 30. 95-145. 1975.

Scott, Joan W. (1996). "El género. Una categoría útil para el análisis histórico". A: Lamas, Marta (comp) *El género. La construcción cultural de la diferenci sexual*. Mexico: PUEG. P. 265-302. 1986.

Wittig, Monique (2004). "El pensamiento heterosexual". A: *El pensamiento heterosexual y otros ensayos*. Barcelona: Egalés. 45-57. 1980.

Lectures: biopoder i processos de subjectivació, individualització i corporalització contemporanis

Barnard, Suzanne (2000) Construction and corporality. Theoretical Psychology and Biomedical Technologies of the self. *Theory & Psychology*. Vol 10, 5. 669-688.

Foucault, Michel (1990) Tecnologías del yo y otros textos afines. Paidós.

Martínez, Ana (2004). La construcción social del cuerpo en las sociedades contemporáneas. *Papers*. 73, 127-152.

ARAUJO, KHATIA (2009) Configuraciones de sujeto y orientaciones normativas. *Psicoperspectivas*. 8(2). 248-265.

AMPUDIA DE HARO, Fernando (2006) Administrar el yo: literatura de autoayuda y gestión del comportamiento y los afectos. *Revista Española de Sociología* nº 113: p. 49-72.

EMA, J. (2009) Capitalismo y subjetividad: ¿qué sujeto, qué vínculo y qué libertad?. *Psicoperspectivas*. 8(2) 224-247.

GRINBERG, S. (2009) Tecnologías del gobierno de sí en la era del agenciamiento: la autoayuda entre el narcisismo y la abyección. *Psicoperspectivas*. 8(2) 293-308.

PAPALINI, Vanina A. (2006-2007) "La literatura de autoayuda, una subjetividad del Sí-Mismo enajenado". *Revista La trama de la Comunicación*, Volumen 11: 331-342 Anuario del Departamento de Ciencias de la Comunicación, Universidad Nacional de Rosario.

PAPALINI, Vanina (2008) "Sucedáneos de felicidad", en MINELLI, María Alejandra (editora), *Miradas. Cultura y subjetividad en la Argentina finisecular*. Córdoba: Alción.

Lectures: Cultures de la cura i crisi de la cura.

Adelantado y Jiménez (2003), "Las políticas de servicios en las comunidades autónomas", en R. Gallego, R. Goma y J. Subirats (dirs.) *Estado de bienestar y comunidades autónomas*. Barcelona, Tecnos: 164-183.

Arfunch, L. (comp.) (2005) *Pensar este tiempo. Espacios, afectos, pertenencias*. Buenos Aires: Paidós.

Asamblea Feminista de Madrid (2006) *La ley de dependencia ante la crisis del trabajo de cuidados*. Madrid: Amaranta.

Balbo, L. (1996), "Las colchas locas: replanteándonos el debate del estado del bienestar desde el punto de vista de la mujer", en A. Showsiack Sassoon (ed) *Las mujeres y el estado*. Madrid: Vindicación feminista.

Bauman, Z. (2001) *La posmodernidad y sus descontentos*. Madrid: Akal.

Beck, U. (1998), "Yo soy yo: las relaciones entre los sexos dentro y fuera de la familia", en *La sociedad del riesgo*. Barcelona: Paidós.

Bonet i Martí (2004)

Bono, A. (2005) Call centres: estrategias de flexibilidad y nuevas experiencias laborales. En J.J. Castillo El trabajo recuperado. Una evaluación del trabajo realmente existente en España. Madrid: Miño y Dávila.

Dones i treball, Grupo (2003) *Malabaristas de la vida. Mujeres, tiempos y trabajos*. Barcelona: Icaria.

Durán, M. A. (1999) *Los costes invisibles de la enfermedad*. Bilbao: Fundación BBVA.

Fernández, A. (2003) *Sistemas de cuidado. Aproximaciones desde una perspectiva comparada* (Mineo)

Hoschild () "Las cadenas mundiales del cuidado y la asistencia y la plusvalía emocional", en A. Giddens y W. Hutton (eds) *En el límite: la vida en el capitalismo global*. Barcelona: Tusquets.

Lewis (1993) Género y estudio de los sistemas de asistencia, *Arenal*, vol1, núm.1, 40-68.

Lope, A.; Gilbert, F; Vallacín, D.O. de (2002) *Atajar la precariedad laboral*. Barcelona: Icaria.

Precarias a la deriva (2004) *A la deriva por los circuitos de la precariedad femenina*. Madrid: Traficantes de sueños.

Prieto, C. Del Re. A. (1997) Análisis del welfare: ¿dónde está Yocasta? Las mujeres y la reproducción de los individuos. *Futur Antérieur*, París.

Lectures: Diversitat: tecnologies, gèneres i cultures.

Tecnologies.

Campàs Montaner, Joan (2005) *Paper d'Internet en la cultura emergent del món actual (1945-2003)*, *El. Instal·lacions interactives, NetArt i hipertextos en línia com a estudis de cas*. Barcelona, Universitat de Barcelona, <http://www.tesisenxarxa.net/TDX-0510105-120517> , pàgines 509-600.

Gálvez Mozo, Ana M. (2004) *Posicionamientos y puestas en pantalla. Un análisis de la producción de sociabilidad en los entornos virtuales*. Barcelona: UAB, <http://www.tdx.cbuc.es/TDX-1025104-165527/index.html>. pàgines 103-137.

Ibáñez Muñoz, Josep (2002) *Poder y autoridad en las relaciones internacionales: el control del comercio electrónico en Internet*. Barcelona: UPF, <http://www.tdx.cbuc.es/TDX-0218104-132549/index.html>.

Lessig, Lawrence (2004) *Cultura lliure. De com els grans mitjans de comunicació utilitzen la tecnologia i les lleis per enclaustrar la cultura i controlar la creativitat*. <http://www.culturalliure.org/index.php>, parts 'Pirateria' i 'Propietat'.

Turkle, S. (1997) *La vida en la pantalla. La construcción de la identidad en la era de internet*. Barcelona: Paidós, 15-36, 225-264, 321-338.

Grup A: Stallman, RM (2004) *Software libre para una sociedad libre*. Madrid: Traficantes de Sueños.

Gèneres:

Gómez Sánchez, Lucía (2003) *Procesos de subjetivación y movimiento feminista*.

Una aproximación política al análisis psicosocial de la identidad contemporánea. Barcelona: UAB, <http://www.tdcat.cesca.es/>, Parte primera: La constitución política de la subjetividad. ¿Quiénes somos hoy?.

Cultures:

Vilà Baños, Ruth (2005) *La Competencia Comunicativa Intercultural. Un estudio en el primer ciclo de la ESO*. Barcelona: UB, <http://www.tdx.cbuc.es/TDX-1216105-135329/index.html>. Comunicació Intercultural: 41-104.

Stevenson, N. (1995) *Culturas mediáticas. Teoría social y comunicación masiva*. Buenos Aires: Amorrortu, 1998, 29-84, 125-180.

Rizo García, Marta (2004) *Prácticas culturales y redefinición de las identidades de los inmigrantes en El Raval (Barcelona): aportaciones desde la comunicación*. Barcelona:

Llibres complementaris:

BECK, Ulrich; BECK-GERNSHEIM, Elisabeth (2003). 2003. *La individualización*. Barcelona: Paidós, 2003.

ELIAS, Norbert (1987) *El proceso de la civilización*. Madrid: Fondo de Cultura Económica.

EHRENBERG, Alain (2000) *La fatiga de ser uno mismo*. Buenos Aires: Nueva Visión.

Foucault, Michel (1976/1995). *Historia de la Sexualidad.1. La voluntad de saber*. Madrid: Siglo XXI.

LASH, Christopher (1999) *La cultura del narcisismo*. Santiago de Chile: Andrés Bello.

LIPOVETSKY, Gilles (1995) *La era del vacío*. Barcelona: Anagrama.

SENNET, Richard (2000). *La corrosión del carácter*. Barcelona: Península.